

Vraag 4 **maximumscore 3**

Uit het antwoord moet blijken dat

- New York een mondiale functie vervult vanuit de economische (Wall Street), sociaal-culturele (theaters / mode) en politieke (Verenigde Naties) dimensie, ... **1**
- terwijl Los Angeles alleen een mondiale functie vervult vanuit de economische ('hoofdstad' van de westkust) en sociaal-culturele (Hollywood / filmindustrie) dimensie, ... **1**
- en Washington DC alleen een mondiale functie vervult vanuit de politieke dimensie (Witte Huis / Capitoool). **1**

Wereld en Aarde

Opgave 2 – Het leefgebied van de Sami

Vraag 5 **maximumscore 1**

Voorbeelden van een juiste aanwijzing zijn:

- In Noorwegen zijn aan Zweedse Sami graasrechten toegekend op Noors grondgebied.
- Er zijn (binnen Noorwegen, Zweden en Finland) ook weidegronden toegekend in gebieden die buiten het leefgebied van de Sami liggen.

Vraag 6 **maximumscore 2**

Uit het antwoord moet blijken dat

- de bergen in de winter (te) koud / (te) lang met sneeuw bedekt zijn (om rendieren te laten grazen), ... **1**
- zodat (vooral) de lager gelegen gebieden als winterweidegronden toegekend zijn. **1**

Opmerking

Aan een juist antwoord dat uitgaat van de hoger gelegen zomerweidegronden dienen scorepunten toegekend te worden.

Vraag 7 **maximumscore 2**

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

- De toendra is in de zomer niet bedekt met sneeuw, / De bovenlaag van de toendra is in de zomer ontdooid, (oorzaak) **1**
- waardoor de bodem / vegetatie makkelijker aangetast wordt door menselijke activiteiten. (gevolg) **1**

Vraag **8** **maximumscore 2**

- afkoelen / stollen (van magma) **1**
- opheffing / omhoogkomen én verwerking / erosie **1**

Opmerking

Het tweede scorepunt alleen toekennen als het endogene én het exogene proces juist zijn.

Vraag **9** **maximumscore 2**

Uit de uitleg moet blijken dat

- voor de kust van Noorwegen een warme zeestroom ligt, (oorzaak) **1**
- waardoor Noorse havensteden (zoals Narvik) (in tegenstelling tot de haven van Luleå) in de winter ijsvrij blijven (en er dus het hele jaar door ijzererts getransporteerd kan worden.) (gevolg) **1**

Vraag **10** **maximumscore 2**

Uit het antwoord moet blijken dat

- (economisch winbare hoeveelheden) zeldzame aardmetalen ontstaan door langdurige chemische verwerking, ... **1**
- en dat chemische verwerking alleen optreedt in een warm en vochtig (tropisch) klimaat / niet optreedt in een koud klimaat. **1**

Vraag **11** **maximumscore 2**

- Een voorbeeld van een juist kenmerk van Lapland dat past bij centrumgebieden is: het grootste deel van de bewoners van (Noors en Zweeds) Lapland is werkzaam in de dienstensector. **1**
- Uit het demografische kenmerk van Lapland dat past bij afgelegen perifere gebieden moet blijken dat Lapland dunbevolkt is / in Lapland weinig mensen wonen. **1**

Vraag **12** maximumscore 3

Een juist antwoord gaat in op de concurrentiestrijd om de ruimte in Lapland, waarbij

- verschillende actoren juist benoemd worden; **1**
- hun belangen vanuit verschillende dimensies juist toegepast worden; **1**
- verschillende schaalniveaus juist toegepast worden. **1**

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- In Lapland vindt een concurrentiestrijd om de ruimte plaats tussen de Sami en mijnbouwbedrijven / de overheid, ... **1**
- waarbij de tradities van de Sami, zoals het vrij laten rondlopen van rendieren, botsen met de aanleg van infrastructuur / mijnen door mijnbouwbedrijven / de overheid, ... **1**
- waarbij de Sami opkomen voor het behoud van hun leefgebied / Lapland, terwijl mijnbouwbedrijven / de overheid belangen hebben op een hoger / nationaal / Europees / continentaal schaalniveau. **1**

Aarde

Opgave 3 – De Indische plaat

Vraag **13** maximumscore 1

c - b - a

Vraag **14** maximumscore 2

- Uit het antwoord moet blijken dat de Indische plaat snel bewoog door de slab pull / trekkracht van de onderduikende plaat. **1**
- Uit het antwoord moet blijken dat de botsing van het oceanische deel van de Indische plaat (met de Euraziatische plaat) veranderde in een botsing van het continentale deel van de Indische plaat (met de Euraziatische plaat). **1**

Vraag **15** maximumscore 3

Uit de beschrijving moet blijken dat

- op de bodem van de oceaan kalkhoudende sedimenten ophoopten **1**
- die (uiteindelijk) werden samengedrukt tot kalksteen **1**
- en dat dit kalksteen (bij de plooiing / opheffing van de Himalaya) door hoge druk en/of temperatuur vervormde tot marmer. **1**